

Læggekartofler til haven - Dyrkningsvejledning

Nye kartofler smager lækkert. Og det er meget nemt selv at dyrke kartofler i haven. Fra juni til september har man mulighed for at være selvforsynende med nye kartofler. I denne periode smager kartoflerne bedst.

Hvor kan jeg købe læggekartofler?

Du kan købe vores læggekartofler hos Land og Fritid, i Bilka, i Jem og Fix-butikker og i mange plantecentre og planteskoler rundt om i landet.

Du kommer til at høste ca. 5–7 kg pr. m².

Hvis din kartoffelhøst skal være rigtig god, så er der nogle få ting, du skal have tjek på. Først og fremmest skal dine læggekartofler være af god kvalitet. Du må ikke bruge spisekartofler fra sidste år. De kan være angrebet af sygdomme, f.eks. kartoffelskimmel, som vil blive overført til din kartoffelhøst.

Derfor er det en god ide, at du køber gode, sunde, certificerede læggekartofler hvert år.

Vores kartofler er kontrollerede og godkendt af Landbrug- og Fiskeristyrelsen. Det sikrer, at de er fri for sygdomme, og at du derfor er sikret de bedste mulige betingelser for en god kartoffelhøst.

Hvilke kartofler skal jeg plante?

Der findes mange forskellige slags kartoffelsorter, som har forskellige tidspunkter, de skal høstes på. De meget tidlige sorter kan høstes først, mens de senere sorter kan høstes og bruges i løbet af sommeren og efteråret. Du kan sagtens gemme dine kartofler, så du kan bruge af dem hele vinteren og i foråret. Du skal bare huske at gemme dem et køligt og mørkt sted. Kartofler kan ikke tåle direkte lys, frost eller meget varme særligt godt.

Har du ikke nogle bestemte favoritsorter, så tag at prøve med 2-3 forskellige slags kartofler. Det ville være en god ide, at du vælger nogle sorter, som kan høstes på forskellige tidspunkter. Så har du kartofler i længere tid. Du kunne f.eks. vælge en tidlig sort, f.eks. Solist, og to middeltidlige sorter f.eks. Ballerina og Hamlet. En anden ting, som er god at tænke over, når du vælger kartoffelsorter, er, hvilke kartoffelsygdomme, kartoflerne er mest hårdføre overfor. Det kan du læse mere om på vores hjemmeside www.danespo.dk.

Forberedelse og gødning

Velforberedt jord

Når man dyrker kartofler, så er det en god ide at skifte jorden ud eller skifte stedet, man planter sine kartofler, hvert år. I kartoffelverdenen kalder man det for "sædskifte".

En tommelfingerregel siger, at der bør gå fire år inden man igen dyrker kartofler det samme sted. Det betyder at kun en fjerdedel af køkkenhaven kan være med kartofler. Hvis du planter kartofler det samme sted oftere, så er der større risiko for kartoffelsygdomme, og at kartoflerne får en dårligere kvalitet.

Jorden, du planter kartoflerne i, skal være løs. Det vil sige, at der skal graves og/eller fræses i jorden, så kartoffelknoldene kan få plads til at udvikle sig.

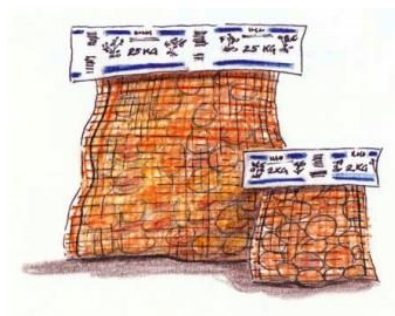
Kartofler kan stort set dyrkes på alle jordtyper. Nogle jordtyper skal dog tilføjes flere næringsstoffer end andre.

Gødning

Du skal gøde godt, inden du lægger kartofler. Kartofler kræver nemlig en del næringsstoffer, så der skal være rigeligt med kvælstof og kalium til rådighed. Det kan ske enten med kompost eller husdyrgødning. Ca. 3–400 kg god husdyrgødning pr. 100 m² eller ca. 2 l. helt omsat kompost pr. m². Det er dog umuligt for os at give dig den helt nøjagtige mængde gødning, du skal bruge, da indholdet af kvælstof og kalium kan variere meget. Kartofler kan i modsætning til de fleste grønsager tåle frisk husdyrgødning. Tilføres den om foråret skal husdyrgødningen blandes i de øverste 10 cm jord. Der kan også anvendes NPK-gødning (granuleret), som typisk vil være en NPK 14-3-15. Afhængig af din jordtype skal du bruge ca. 8 kg pr. 100 m², og du skal bruge lidt mere på sandjord og lidt mindre på lermuldet jord. NPK-gødning skal indarbejdes i jorden, inden du lægger dine kartofler.

Forspiring og lægning

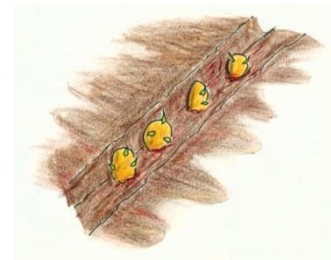
Ønsker du nye kartofler først på sommeren, kan du gå igang med forarbejdet tidligt. Læggekartofler fra de tidlige kartoffelsorter kan allerede lægges til forspiring i januar/februar måned. Kartoffelknoldene lægges i spirekasser eller æggebakker og stilles et lyst og lunt sted (max. 15° C,) så kartoffelknoldene kan udvikle korte, stærke spirer.

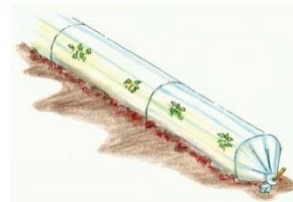
Husk, at det kun er den tidlige sort, der skal forspires så tidligt. De knap så tidlige sorter kræver mindre forspiring, og de skal kun forvarmes ca. 10-14 dage ved max 15° C, inden du lægger dem i jorden.

Det rigtige tidspunkt for lægning af kartofler er fra sidst i marts og i hele april måned. Jorden skal være løs og tør.

Når du skal plante dine kartofler, så skal du lave render i jorden, hvor du lægger de forspirede kartofler ned i med ca. 25 cm afstand. Du skal lave renderen så dyb, at kartoffernes overside er i niveau med jordoverfladen. Afstanden mellem rækkerne skal være ca. 75 cm. Derefter lægger du ca. 5-7 cm jord op omkring kartoflerne.

De tidlige kartoffelsorter kan med fordel dækkes med fiberdug og/eller plastik. Plastikken kan fjernes, når kartoffelplanterne er ca. 5 cm eller hurtigst muligt efter, at spirerne er kommet frem - dog kun hvis der er meget sollys på. Hvis vejrforholdene kræver det, hvis der er f.eks. er meget koldt eller mørkt, så kan fiberdugen overdække kartoffelplanterne frem til, at de skal tages op.

Ukrudt, vanding og kartoffelsygdomme

Ukrudt

Du skal bekæmpe ukrudtet rundt om dine kartofler løbende. Ellers vil ukrudtet udkonkurrere kartoffelplanterne. Det er især vigtigt i starten af kartoffelplanternes vækst. Hver 7.-10. dag hypper du yderligere 2-3 cm jord ovenpå kammene så ukrudtet dækkes. Det kan være nødvendigt at rive kammene og lade dem tørre for at kontrollere ukrudtet, inden der lægges jord på igen. Pas på ikke at ødelægge spirer og rødder på kartoffelplanterne. Alternativet kan være at hyppe en større mængde jord efter kartoffellægningen og sprøjte kartoflerne med et godkendt ukrudtsmiddel.

Vanding

Kartoffelplanter har et dårligt rodnet, og derfor må de ikke mangle vand. En udtørring af jorden kan give flere skurvede knolde, så sørg for at holde jorden ved kartoffelplanterne fugtig.

Kartoffelsygdomme

Den altoverskyggende sygdom i kartoffeldyrkning er kartoffelskimmel, som er en svamp. Den får toppen til at visne, og kartoffelplanten vil dø. Kartoffelskimmel har optimale betingelser i fugtigt og varmt vejr. Kartoffelskimmel angriber sjældent tidligere end i starten af juli. Derfor vil sygdommen oftest ikke ramme de tidlige sorter. De lidt senere sorter er mere udsatte for kartoffelskimmel, og derfor kan det være nødvendigt med forebyggende behandling, inden kartoffelplanterne bliver angrebet.

Opgravning og opbevaring

Opgravning af de tidlige spisesorter

Så snart kartoffelknoldene opnår en passende størrelse, er de tidligste sorter klar til opgravning.

Forsøg først at "fiske" en knold ud af kammen for at vurdere størrelsen. Husk at bruge de tidligste sorter først, da de kan blive melede og kedelige senere på sommeren.

Optagning af de senere spisesorter

De senere sorter, som evt. kængemmes til efteråret eller vinteren, bør stoppes i vækst, inden de bliver for store og nemt kan koge ud. En kogeprøve kan udføres ved at koge nogle skrællede kartofler. Er der efter kogeprøven svage antydninger af hvide flager på kartoflerne, er det på høje tid enten at aftoppe eller nedvisne kartoffelplanterne.

Når kartoflerne er skindfaste, skal du hurtigst muligt grave dem op. Gnid kartofflen med en tommelfinger. Hvis skindet holder, så er den skindfast og klar til opgravning.

Det er vigtigt, at kartoflerne tørres hurtigst muligt efter opgravning. Efter tørring skal de opbevares mørkt og køligt (4-8° C).

God arbejdslyst og velbekomme!

